

Steeds grotere verbanden in de accountantswereld door internationalisering

Het Financieele
Dagblad, 2 mei 1989

DE WIJZE waarop het accountantsberoep wordt uitgeoefend is in de loop der jaren sterk van karakter veranderd. In de beginjaren van het beroep werd het beeld van de accountancy vooral bepaald door de individueel werkende accountant. Door de schaalvergroting op alle terreinen en de steeds verdergaande internationalisering zijn de accountantsverbanden steeds omvangrijker geworden. Het runnen van een accountantsmaatschap is nu een bedrijfsmatig gebeuren. De grote kantoren met enige honderden vennoten hebben nog steeds de maatschapsvorm. Dit schijnt overigens ook te maken te hebben met de bestaande beroeps- en gedragsregels, die nog zijn toegesneden op de individuele beroepsbeoefenaar.

Er is een uitzondering. VB Ac-

countantskantoor, het geprivatiseerde accountantskantoor van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, heeft de rechtsvorm van een BV. Niet onwaarschijnlijk lijkt het, dat dit voorbeeld t.z.t. navolging zal vinden. In het licht van beroepsaansprakelijkheid zou dit van belang kunnen zijn. Daarnaast kunnen financiële overwegingen een rol spelen. Door het kiezen van de vennootschapsvorm ontstaat de mogelijkheid om als organisatie middelen aan te trekken voor financiering van activiteiten. Het accountantsbedrijf krijgt de laatste jaren een kapitaalintensiever karakter. Het balanstotaal van de grootste Nederlandse accountantskantoren bedraagt al gauw f 300 mln of meer. Maar tot nu toe geeft blijkbaar in Nederland de financiering geen enkel probleem.

Elders in Europa komt de ven-

nootschapsvorm wel voor. Bijv. in West-Duitsland hebben de grote accountantskantoren de rechtsvorm van GmbH. Opmerkelijk is dat in dat land de grote handelsbanken vanouds banden hebben met accountantskantoren. Dit komt voort uit het feit dat accountantskantoren in het begin van de eeuw werden opgericht door banken. De directe financiële banden zijn geleidelijk weliswaar geringer geworden, maar er zijn nog vaak bindingen.

De accountantswereld is nog steeds sterk in beweging. De grootste concentratie van de afgelopen jaren was de internationale fusie in 1986 van Klynveld Main Goerdeler (KMG) en Peat Marwick International. De nieuwe combinatie, werkend onder de naam Klynveld Peat Marwick Goerdeler (KPMG), werd daarmee de grootste accountantscoalitie in de wereld met in het boek-

jaar per 30 september 1988 een omzet van \$ 3,9 miljard, waarvan 44% gerealiseerd in Europa. Het personeelsbestand wereldwijd per balansdatum was 62.500.

Het belangrijkste gebeuren op de Nederlandse markt was vorig jaar het samengaan van Dijker & Doornbosch met Van Dien Groep. De nieuw gevormde groep Deloitte Dijker Van Dien passeerde daarmee KPMG en Moret & Limperg en voert met een gecombineerde omzet van f 483 mln in 1988 nu de Nederlandse ranglijst aan. Voor de Dijker Groep kwam daarmee een einde aan de zoektocht naar een acceptabele internationale partner, nadat na uitreding uit de Europese combinatie BDO eerst toenadering was gezocht tot Price Waterhouse.

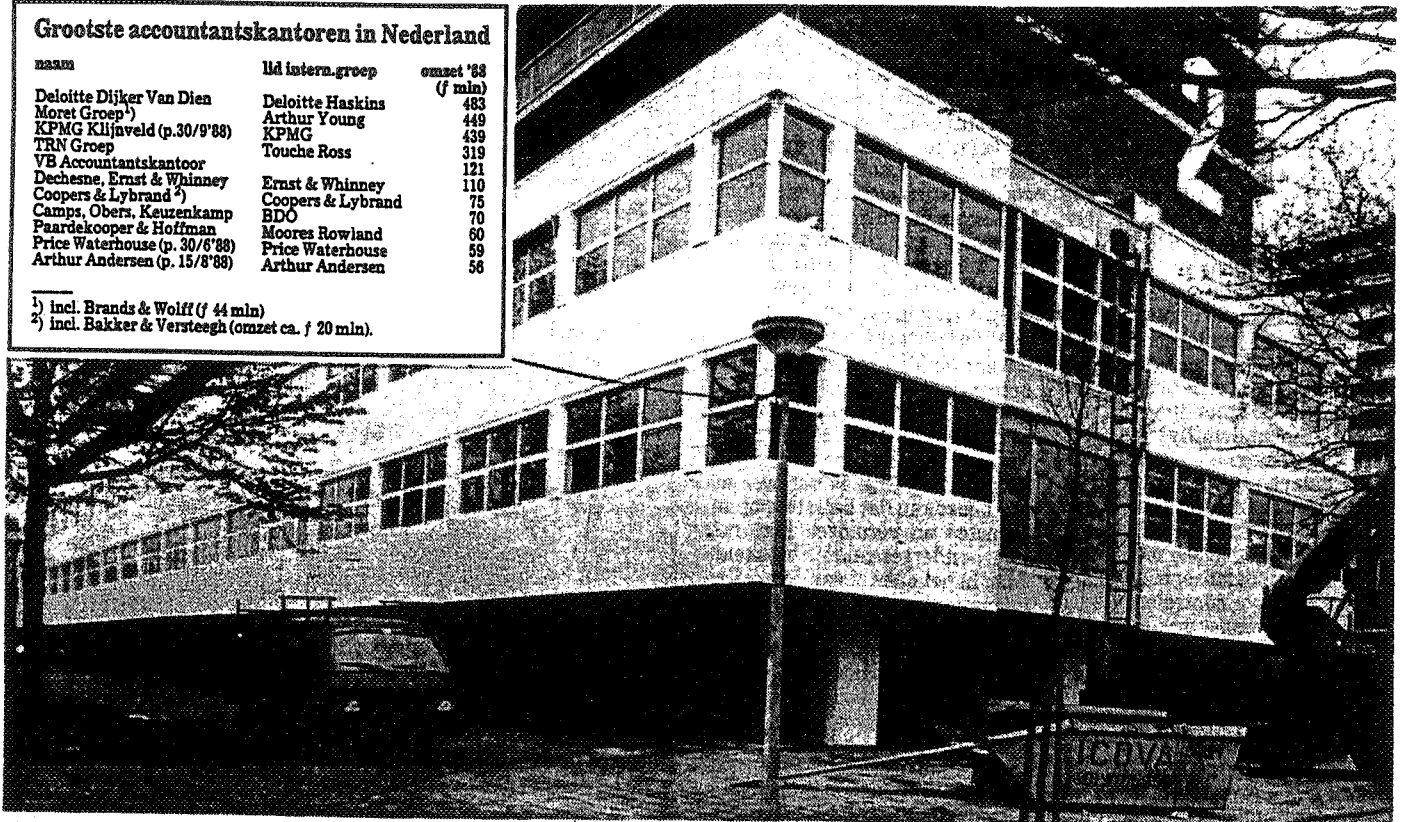
KPMG Klynveld en Moret & Limperg ontlopen elkaar qua omzet weinig. Moret nam ingaande 1989 de maatschap Brands &

Grootste accountantskantoren in Nederland

naam	lid intern.groep	omzet '88 (f mln)
Deloitte Dijker Van Dien	Deloitte Haskins	483
Moret Groep ¹⁾	Arthur Young	449
KPMG Klynveld (p. 30/9'88)	KPMG	439
TRN Groep	Touche Ross	319
VB Accountantskantoor		121
Dechese, Ernst & Whinney	Ernst & Whinney	110
Coopers & Lybrand ²⁾	Coopers & Lybrand	75
Camps, Obers, Kauzenkamp	BDO	70
Paardekooper & Hoffman	Moores Rowland	60
Price Waterhouse (p. 30/8'88)	Price Waterhouse	59
Arthur Andersen (p. 15/8'88)	Arthur Andersen	56

¹⁾ incl. Brands & Wolff (f 44 mln)

²⁾ incl. Bakker & Versteegh (omzet ca. f 20 mln).

Het Nederlands Instituut van Registeraccountants (NIVRA) gaat verhuizen. Op 26 mei a.s. wordt een nieuw kantoor betrokken aan de overkant van de huidige behuizing in Amsterdam-Buitenveldert. Aanleiding vormen een noodzakelijke renovatie en de behoefte aan een modernere en grotere ruimte.

(Fotopersburo Dijkstra)

Wolff over (f 40 mln omzet). KPMG Groep nam begin dit jaar de belastingpraktijk Wisselink & Co over. Touche Ross Nederland fuseerde met De Tombe/Melse & Co.

Vooraf de middengroep gaf de afgelopen jaren veel beweging te zien. Heel wat kantoren in die sector zijn toegetreden tot grote maatschappen. Ook ziet men samenwerkingen tussen middelgrote kantoren. Zo gingen begin vorig jaar Camps Obers & Co en Keuzenkamp & Co samen. Waarschijnlijk is de concentratietendens nog niet tot staan gekomen, ook internationaal niet. Enkele kantoren van de 'Big Eight' zullen ongetwijfeld trachten hun positie in Europa te versterken.

Het werkterrein van accountants wordt voortdurend breder en strekt zich steeds meer tot de totale financiële dienstverlening. De nieuwe diensten liggen steeds verder van het oorspronkelijke werkterrein, dat wordt gevormd door de controlefunctie. Daar is echter weinig groei meer. De expansie moet uit andere sectoren komen. Bij Arthur Andersen, een van de 'Big Eight', is het aandeel van de controle in de omzet gedaald tot 40%. Bij de grote Nederlandse kantoren is het controleaandeel in de omzet ongeveer 65%.

Een van de gevolgen van de concentratietendens is dat de concurrentie tussen de kantoren aanzienlijk is toegenomen. De tijd schijnt voorbij te zijn dat de controlerende accountant zijn declaratie indiende op basis van het aantal gewerkte uren en waarover dan geen discussie plaatsvond. Het vragen van offertes is thans een normale zaak geworden. Dit geldt ook voor langdu-

rige relaties. Er is duidelijk sprake van een grotere zakelijkheid.

Zo kwam het na de opheffing van het reclameverbod einde 1987 tot een sterke toename van het aantal ongevraagde dienstaanbiedingen van de zijde van de accountants. Maar dat is ook na de opheffing van het verbod niet toegestaan. Met het reclameverbod was het merkwaardig gesteld. Einde 1985 besloten de NIVRA-accountants nog om het reclameverbod te handhaven. Na twee jaar was de stemming omgeslagen en werd tot opheffing besloten. Een voorbeeld van de snelle veranderingen in het accountantswezen.

De internationalisatie van het accountantswezen heeft ook de behoefte aan internationale harmonisatie van de grondslagen voor de jaarrekening doen toenemen. Belangrijk initiatief hiervoor was de oprichting in 1973 van International Accounting Standards Committee (IASC), waar thans beroepsorganisaties uit meer dan 50 landen bij zijn aangesloten. Verder kunnen in dit verband o.m. de Europese Richtlijnen voor de jaarrekening worden genoemd. Ten behoeve van harmonisatie van controlestandaarden werd in 1977 in New York de International Federation of Accountants (IFAC) opgericht. De bemoeienissen van IFAC strekken zich ook uit tot onderwijs en beroeps- en gedragsregels.

Op het terrein van de internationale harmonisatie moet echter nog veel werk worden verzet.

Twee zaken van bijzondere betekenis voor het Nederlandse accountantsberoep zijn de herziening van het verklaringstelsel, waarover op korte termijn mededelingen zullen volgen, en de de-

finitieve regeling van de accountantswetgeving.

De korte goedkeurende accountantsverklaring ('getrouw beeld van vermogen en resultaten') is in de afgelopen jaren in toenemende mate als ontoereikend ervaren door het ten ene male ontbreken van enige nuancering in de tekst. Het nieuwe verklaringstelsel zal moeten bijdragen tot een betere beeldvorming. Waarschijnlijk zal o.m. gedacht moeten worden aan het introduceren van een verklaring met voorbehoud.

De zg stroomlijning van de accountantswetgeving wordt in de accountantswereld als een 'hot issue' ervaren. Het is de bedoeling om de huidige tweeledige wettelijke regeling van de twee beroepsgroepen registeraccountants en accountants-administratieconsulenten te doen vervangen door één wettelijke regeling. Daarbij is tevens de 8ste EG Richtlijn, die minimumeisen formuleert waaraan de wettelijke controleur moet voldoen. De AA's pleiten voor het verkrijgen van controlebevoegdheid voor middelgrote ondernemingen. Voor de 3000 AA's is dit de laatste mogelijkheid om hun positie, maar vooral hun status, te verbeteren. De tegenstellingen tussen beide groepen vinden mede hun oorzaak in de gedeeltelijke overlapping van de werkterreinen.